

KURDI KRISZTINA

Az oroszlánok városa

Ilyvó, Lemberg, Lwów, Lviv, Lvov, Leopoli

A leMBERGI pályaudvarra egyszerre fut be a gyorsvonat Párizsból és Moszkvából. A francia utas kinéz a vonatablakon „Végre megérkeztem Keletre” – mondja, a moszkvai utas is kinéz az ablakon, és így szól: „Végre megérkeztem Nyugatra”. Ez a régi anekdota manapság is aktuális, és nagyon is jellemzi Ukrajna legnyugatibb és az egykori Osztrák–Magyar Monarchia legkeletibb nagyvárosát, mai ukrán nevén Lvivet. Ez a város ma is egyszerre része a lengyel, a német, a magyar, de ugyanakkor az orosz és ukrán történelemnek is. Jól szemlélteti ezt Lemberg híres személyiségeinek névsora is: itt született Martin Buber, a filozófus, Stanisław Lem, a kortárs lengyel irodalom egyik meghatározó alakja, de itt élt Mozart egyik fia, Franz Xaver Wolfgang is, akárcsak Solem Alejhem, akinek egykori lakhelyét emléktábla jelzi, és szintén a város szülötte Alfred Redl ezredes is, akinek tragikus életét Szabó István filmjéből ismerhetjük.

Manapság Lviv több meglepetéssel is szolgál az oda látogatóknak. Az első, ami szembetűnő az az, hogy a város mennyre megőrizte az egykori Monarchia hangulatát, talán jobban fellelhetők itt a letűnt k. und k. világ emlékei, mint Triesztben vagy akár Bécsben. Mindez azért is meglepő, mivel Lviv/Lemberg XX. századi történelme rendkívül viharos volt. Az elmúlt században szám szerint hétszer cserélt „gazdát” a város, és mindegyik változás nagy véráldozatokkal és pusztítással járt. A másik meglepetés az, hogy mennyre jó állapotban maradtak fenn a város középkori történelmének emlékei is.

Lemberg/Lviv történelme számos ponton találkozott a magyar történelemmel is. Már Szent László és Könyves Kálmán is hadjáratokat indított a Halicsi Fejedelemség megszerzésére, amely akkori fővárosáról, Halicsról kapta nevét. III. Bélának sikerült is meghódítania 1189-ben. Ettől kezdve magyarul Gácsországának hívták a fejedelemséget, a későbbi Galícia fővárosát pedig Ilyvónak. A magyar uralkodók közül II. András vette fel a „rex Galiciae et Lodomeriae” címet, amelyet utódai később is használtak, így került be Halics-Galícia címere a

magyar ún. igénycímerbe is.

Történelmileg Galícia földrajzi név alatt a Sbrucz és Wisłok közötti területet értjük, itt volt a XI–XIII. században a Galíciai (Halicsi) Fejedelemség és 1349-ig a Galíciai-Volhíniai (Halics-Vlagyimiri) Királyság. Ettől kezdve egészen 1772-ig Galícia a Lengyel Királyság része.¹

A Magyarország és a Fejedelemség közötti kapcsolat a mindkét országot érintő tatár veszély megjelenésével mélyült el. A mongol–tatár betörés miatt Danilo, a halicsi fejedelem Magyarországra menekült. Néhány évvel később pedig IV. Béla király Konstancia nevű lányát Danilo fia, Lev herceg vette feleségül. Danilo 1250-ben ajándékozta Levnek ezt a területet, azzal a céllal, hogy itt egy erődvárat építsen fel a tatárok ellen. Ezért a vár és a későbbi város Lev hercegről kapta nevét – ellentétben a

¹ Freischyn-Czyrowski Nicolaus. Lubomir: *Geschichtliche Abriss der staatlichen Einrichtungen in Galizien – bis zum Wiener Kongress 1815.* (disszertáció) Graz, 1943, 15.

legendával, mely szerint az oroszlánról nevezték volna el Lvivet, bár a város címerében is és szinte minden épület, ház, közpark díszeként is megtalálhatjuk az oroszlánábrázolásokat. 1274-től lesz Lviv a Halics–Lodomériai Fejedelemség székhelye. Lev is folytatta apjának politikáját, és külföldi, főleg német, örmény, görög kereskedőket telepített le a városba a gazdasági élet fellendítése céljából, megalapozva ezzel a későbbi Lemberg sokszínű, többnyelvű kultúráját. A középkor folyamán az örmény kultúra hatása volt különösen érezhető. Az örmények a kereskedelem mellett tolmácsként és aranyművesként tevékenykedtek a városban. Már 1363-ban létrejött a lwóvi örmények patriarchátusa, és ugyanebben az évben kezdték építeni templomukat, amely ma is a város egyik ékessége. 1572-ben még egy harangtornyot is építettek hozzá, ez szintén remek állapotban maradt ránk. Az Örmény utcában (Virmenszka) napjainkban hangulatos kávézók és éttermek találhatóak, miközben középkori hangulatát is megtartotta.

1340-től, az utolsó halicsi fejedelem halálával a terület az egyre erősödő és Nagy Kázmér alatt virágkorát élő Lengyel Királysághoz került. Érdekes, hogy a mai ukrán történetírás szerint 1370 és 1387 között Galícia Magyarország része volt. Ez annyiban igaz, hogy Nagy Lajos lengyel és magyar király volt.

A lengyel uralom Lwów gazdasági fellendülését is magával hozta. III. Kázmér gazdaságpolitikája arra épült, hogy kereskedőket és iparosokat hívott be, és ösztönözte őket a letelepedésre egész Lengyelország területén. A későbbi lengyel uralkodók Lwówt a királyság kelet felé nyíló kereskedelmi kapujává fejlesztették, ahol a nyugatról és a keletről érkezett áruk és kereskedők találkoztak. Elsősorban német telepések, török kereskedők, itáliai építőmesterek és nagy létszámban zsidók érkeztek a lengyel uralom alatt a városba. A Lengyel Királyságban a zsidóságnak különleges helyzete volt. Kezdetben a királyi kamara szolgái voltak (*servi camerae*), vagyis a király védelme alatt álltak, ezért adót fizettek az uralkodónak, aki cserébe érdekeltté vált abban, hogy védencei fizetőképesek maradjanak. Több alkalommal (1264, 1335, 1367, 1453) erősítették meg vagy éppen bővítették jogaikat, kiváltságaikat az uralkodók, miközben a királynak a zsidóság belső viszonyaiba semmilyen befolyása vagy beleszólása nem volt. A lengyel zsidóság tulajdonképpen egészen a lengyel államiság megszűnéséig kívül állt a lengyel királyság állami intézményein, szabadsága, életlehetőségei a királyi privilégiumokra épültek. A XVI. század folyamán már egy-egy város zsi-

dósága is kaphatott speciális kiváltságokat, így például Krakkóé és Lwówé is.² A zsidóság jelenléte egészen a második világháborúig meghatározó maradt, létszáma XVI–XX. század között a város lakosságának egyharmadát tette ki.

Ezt a virágzó időszakot egy természeti csapás szakította meg: 1527-ben a várost egy tűzvész szinte teljesen elpusztította. Lwów lakói – akik ekkor már mintegy 20–25 ezren lehettek – nem keseredtek el, hanem teljesen újjáépítették városukat, elsősorban a reneszánsz stílus

² Kurdi Krisztina: A galíciai zsidóság a 18. században. *Múlt és Jövő* 2005/4, 61.

elemeit alkalmazva. Ekkor épültek a Rínok (Piac) tér gyönyörű palotái, amelyek ma is rendkívül jó állapotban vannak. Közülük az alábbiak a legjelentősebbek, a teljesség igénye nélkül: az 1577-ben épült ún. Fekete-ház vagy más néven Anczewsky-ház, amelyet Pietro di Barbone és Paulo Romano épített, napjainkban a Történeti Múzeum található benne. A mellette lévő Korniaht-ház vagy Sobieski-ház méreteivel és díszítésével is kitűnik környezetéből. A hatablakos homlokzatú házat a város egyik leggazdagabb családjának, a Korniaht családnak tervezte és építette Pietro di Barbona, de mint az elnevezés is mutatja, a XVII. században már a Sobieski családé volt a ház. Konstantin Korniaht borkereskedő a XVI. században érkezett Lwówba Kréta szigetéről. Ugyancsak ő építette az óváros legmagasabb épületét a 68,5 méter magas Korniaht-tornyot. Halála után Jacob Sobieski vette meg a házat, akinek fia később Lengyelország királya lett. A kapun belépve akár Toscanában is érezhetnénk magunkat, belső udvarára – amelyet itáliai udvarnak neveznek – a háromszintes ház minden emeletén loggiák nyílnak, a reneszánsz stílusú oszlopsorokat lágy vonalú boltívek zárják. Továbbhaladva a Rínok palotái között, Velence címerét találjuk a 12. számú ház homlokzatán. A szárnyas oroszlán mancsában könyvet tart, amelyből kiolvasható a palota építésének dátuma:

1600. Szent Márk köztársaságának szimbóluma nem véletlenül van itt, ez a ház valaha diplomatarezidencia volt, az első velencei konzul, Antonio di Massari építette az épületet. A 23-as szám alatt található, egykori tulajdonosáról Scholz-Wolfowicz-háznak nevezett épület jelenleg éppen felújítás alatt áll, de legfőbb díszé, a homlokzatán található, Jézust és Keresztelő Szent Jánost ábrázoló relief jól látható. A 28-as házszám alatt gyönyörű reneszánsz portált találhatunk, itt élt Pawlo Göppner, Lwów városának tanácsnoka, egyben orvos, ő építette a házat 1610-ben. A homlokzaton latin feliratokat találhatunk, és a figyelmes szemlélő összesen 20 darab oroszlánfejet is megszámálhat a palota homlokzati díszei között. A felsorolt paloták mellett még meg kell említenünk a szintén a téren található Lubomirski-palotát, a Bandinelli-palotát, amelyben 1627-ben nyílt meg Lwów első postahivatala, és a Rínok tér 24. szám alatt található palotát, melyben Nagy Péter cár lakott, amikor 1706-ban és 1707-ben felkereste a várost.

A Rínok tér palotáit elhagyva ismét egy magyar vonatkozású műemlékbe botlunk: a Boim család 1609 és 1615 között épült kápolnája. Boim Györgyöt Báthory István, 1576-tól Lengyelország királya hívta az országba. Már a család első generációja ellengyelesedett, és ma már az ukrán történetírás is lengyel családként tartja

számon a Boimokat. Kápolnájuk a kelet-európai manierizmus egyik legszebb épen maradt alkotása, amelyet kívül számtalan oroszlánfej díszít.

A XVII. század sok szenvedést hozott Lengyelországnak és Lwównak. A nemesi köztársaság végleg váltságba jutott, belső és külső támadásokat egyaránt el kellett szenvednie. 1648-ban az ukrán Bogdan Hmelnickij vezetésével felkelés robbant ki, amely egész Lengyelországon végigsöpört. Hmelnickij megnyerte szövetségeseinek a lengyel parasztságot, a kozákokat és a tatárokat is. Ez a lázadás, amelyet az ukrán történetírás úgy tart számon, mint az ukrán nemzettudat kialakulásának legfontosabb állomását, elsősorban a lengyel nemesség és a zsidóság ellen irányult, az áldozatok száma több száz ezerre tehető. Kihasználva a lengyelek nehéz helyzetét, Svédország is megtámadta Lengyelországot, 1655-ben a svédek már bevonultak Varsóba és Krakkóba is. Lwów ezt az időszakot viszonylag jól vészelte át, a várost soha sem tudták bevenni az ostromlók, sőt 1661-ben egyetem alapítanak a városban. De a század végén Lwów már nem kerülte el a pusztítás. 1704-ben az ún. északi háború nyomán XII. Károly svéd király elfoglalta és kirabolta a várost. A már említett Korniakt-toronyból, ahová a város védői elbarikádozták magukat, megpróbálták lelőni a svéd uralkodót, de csak a kalapját tudták eltalálni. XII. Károly dühében szabad rablást engedélyezett katonáinak a városban. A fosztogatás mellett rabikat akasztottak fel. Ekkor semmisült meg a városháza értékes keleti szőnyeg- és fegyvergyűjteménye. A svédek gyakorlatilag elpusztították a várost, ráadásul távozásuk után kolerajárvány tört ki.

Mindeközben az agonizáló Lengyel Királyság szomszédai – Oroszország, Poroszország és Ausztria – új nagyhatalmakként jelentek meg Európában, és a XVIII. század közepén már egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy egy gyengélkedő, belső megosztottságtól terhelt Lengyelország nem maradhat fenn mellettük. Mind gyakrabban merült fel a nemzetközi diplomáciában a lengyel kérdés, amelyet már csak radikális eszközökkel lehet megoldani. Lengyelország felszabdalása végül is 1769-ben kezdődött el, mégpedig azzal, hogy Mária Terézia visszaszerezte azt a 13 szepesi (cipszer) várost, amelyet még 1412-ben Zsigmond király zálogosított el a lengyel uralkodónak, mert Zsigmondnak pénzre volt szüksége egy Velence elleni háborúhoz.³ Ausztria a Magyar Ki-

rályság örököséként mindig is jogot formált Galíciára, az egykori Halicsra, ezért kézenfekvő lett volna, hogy a Magyar Királysághoz csatolják az újonnan megszerzett területet, de ezt végül elvetették, és 1770-ben csak a 13 cipszer várost csatolták vissza Magyarországhoz. A szerződést, amelyet Lengyelország első felosztásának neveznek, 1772. augusztus 5-én Péterváron kötötte meg a három hatalom. Ebben az osztozkodásban Ausztriáé lett a legnépesebb térség: 81 900 négyzetkilométer terület és 2 650 000 lakos került a Habsburgok kezére.⁴

³ Freischyn-Czyrowski, i. m. 8.

⁴ Topolski, Jerzy: *Lengyelország története*. Budapest, 1989. 183. Szokolay Katalin: *Lengyelország története*, Budapest, 1997. 76. Ring Éva: „Lengyelországot az anarchia tartja fenn?” – *A nemesi köztársaság válságának anatómiája*. Budapest, 2001.

Az új tartományt, amely Galícia–Lodomériai Királyság néven került az osztrák közigazgatás alá, nyugatról az osztrák és porosz Szilézia határolta, északról a maradék Lengyel Királyság, délkeleten a Török Birodalom, délen Bukovina és a Magyar Királyság. 1786-ban Bukovínát is hozzásatolták Galíciához, ezzel további 10 456 négyzetkilométerrel gyarapodott a tartomány területe. Az osztrákok szeme előtt azonban még egy távolabbi cél is lebegett: Krakkó megszerzése. Ez 1796 januárjában, Lengyelország harmadik, immár végleges felosztásakor sikerült is nekik, az addig porosz kézben lévő Krakkót is megkapták. Galícia területe az ezt követő évtizedekben még többször módosult, csak 1866-ban alakultak ki végleges határai, amelyek az Osztrák–Magyar Monarchia bukásáig, 1918-ig már nem változtak.

Galícia fővárosa Lwów lett, amelyet ettől kezdve egészen a Habsburg Monarchia fennállásáig Lembergnek hívnak. Az új hatalom valóban új korszakot nyitott a már addig is sokszínű, többnyelvű város életében. Az osztrákok menesztették a korábbi lengyel hivatali apparátust, ezért már a tartomány elfoglalásával egy időben számos osztrák és cseh hivatalnok érkezett oda. Velük együtt geográfusok, statisztikusok, természettudósok is jöttek, hogy Mária Terézia utasítására feltérképezzék Galíciát, gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt. Természetesen nagyszámú osztrák katonaság is részt vett a tartomány birtokbavételében.

Már Mária Terézia, de különösen fia, II. József idejében hatalmas betelepítési akciót indítottak Galíciába. Az uralkodó úgy ítélte meg, hogy kevés a jól képzett iparos, és a földművelés technikai szintje is nagyon elmaradott, ezért a Rajna-vidékről és Pfalzból érkeztek ide telepesek. II. József 1781-ben adta ki ún. türelmi rendeletét, amely szabad vallásgyakorlást engedélyezett a protestánsoknak is. A rendelet következtében tovább bővült a galíciai felekezetek már addig is színes listája. Lembergnek jellemző volt, és szerencsére ma is az, hogy méreteihez képest rengeteg templom található benne. A második világháború előtt három zsinagógája és számos imaháza is volt a zsidóságnak. Jó néhány templomuk volt a katolikusoknak, a görög katolikusoknak, ortodoxoknak, és a már említett örmény székesegyház

mellett a XVIII. század végén megépült az első evangélikus és református templom is. 1941-ben a német megszállást követően a zsidó emlékeket, így a zsinagógákat is elpusztították, a háború után pedig a megmaradt romokat a szovjetek nem akarták helyreállítani. A többi templom azonban szinte kivétel nélkül jó állapotban maradt meg. Csak néhányat emeljünk ki: a Krisztus Dicsősége templom 1898-ban épült, helyén korábban a II. József által 1784-ben alapított egyetem és könyvtár állt, amely az 1848-as forradalmi eseményekben megsemmisült. Az óváros egyik ékessége a Dominikánus dóm, amely a XV. században épült, 1745-ben átépítették, a falai között írták alá az orosz–lengyel szövetség szerződését a svédek ellen. A dóm későbbi sorsa meglehetősen bizarr: a szovjet időkben itt hozták létre az Ateizmus Múzeumát, számos egyházi ereklyét, kegytárgyat szállítottak ide az ország szinte minden pontjáról. Ennek következtében napjainkban itt található Ukrajna legjobb és leggazdagabb szakrális gyűjteménye, amelyet az alagsorban állítottak ki, mivel a dóm ismét vallási funkciót tölt be.

Rutén templomnak is hívják a Mária Mennybemenetele templomát, amely a XVI. században épült. 1661-ben, miután tűzvészben elpusztult, egy Balaban nevű görög kereskedő építette újjá.

Az egykori és a mai lwóvi lengyelek kulturális és vallási központja az óváros másik ékessége, a Latin székesegyház, amely impozáns megjelenésével dominálja az óváros képét. Felépítése több mint száz évet vett igénybe, 1360 és 1493 között épült. 1772-ben, amikor az osztrákok elfoglalták a várost, Lemberg lakossága tiltakozásul befalazta a katedrális főbejáratát, azóta több mellékbejáraton keresztül is be lehet jutni a templomba.

Lemberg/Lwów szimbóluma a Szent György bazilika, amely a mai Ukrajna egyetlen barokk bazilikája. 1744 és 1761 között épült, valójában rokokó és barokk stíuselemeket ötvöz, s az előbb felsorolt templomokkal ellentétben nem az óvárosban található, hanem egy dombon áll, ezáltal mintegy uralkodik a város felett, nemcsak földrajzi, de kulturális és vallási értelemben is. Igazi szimbóluma ez a görög katolikus bazilika a latin nyugati és a keleti bizánci civilizáció találkozásának, ugyanakkor a XIX. század közepétől az ukrán függetlenségi törekvések megtestesítője is. Nem véletlen, hogy a szovjet korszakban a moszkvai patriarchátus felügyelete alá vonták, a papság és a hívek nagy részét börtönbe vetették, a bazilika kertjébe pedig radarállomást állítottak. 1989-től látja el ismét szakrális funkcióit, de a restaurálási munkálatok még most is tartanak.

A 146 éven át tartó osztrák uralom nyugalmat és gazdasági virágkört jelentett Lemberg életében – fő-

leg ahhoz képest, ami utána jött. A XIX. század végén demográfiai robbanás zajlott a városban. 1890 és 1914 között egyes források szerint 90 ezerrel nőtt a lakosság lélekszáma. Elsősorban a jobb munkalehetőségek miatt érkeztek ide az emberek ilyen nagy számban. Az 1880-as években a Lemberg közelében található Drohobycz és Boryslaw környékén nagy mennyiségű olajat találtak. Az olaj nagy hatással volt az egész város, de egész Galícia életére is. Ez indította el a hatalmas méretű munkaerő-áramlást és a gazdasági fellendülést. Kiepült Galícia teljes út- és vasúthálózata, ma is gyakorlatilag ugyanezeket a vonalakat használják Ukrajnában.

Az osztrákok a XIX. század folyamán hatalmas építkezésekbe kezdtek Lembergben, az általuk emelt épületek ma is láthatók. Ekkor épült a ma Ivan Franko nevét viselő egyetem épülete, amely egykor a Galíciai Parlament (*Landtag*) székhelye volt, a Tőzsdepalota, amelyben ma a Főügyészség található, a híres Operaházat, amely a város egyik építészeti gyöngyszeme, 1900-ban adták át. Ugyancsak ekkor nyerte el mai külsejét a város legelőkelőbb szállodája a George Hotel is, amelyben többek között Balzac, Liszt, Ravel és az iráni sah is éjszakázott.

Ennek a prosperáló korszaknak az első világháború kitörése vetett véget. Már 1914 szeptemberében orosz csapatok foglalták el Lemberget. II. Miklós cár is felkereste a várost 1915-ben. Az orosz uralom különösen az ukrán lakosság számára volt rendkívül nehéz. A görög katolikus papságot és a helyi ukrán politikai vezetőket bebörtönözték, mivel azok független Ukrainát akartak. Igaz, a lengyel nemzeti törekvéseket is elnyomták. 1917-ben a bolsevik forradalom kitörésével Oroszország tulajdonképpen kilépett a háborúból, így az év végén visszatérhetett az osztrák közigazgatás. Az osztrákok azonnal tisztogatásba kezdtek, mivel megítélésük szerint az ukránok egy része az oroszokkal kollaborált. Hatalmuk azonban most már csak ideiglenes volt, 1918. november 1-jén ukrán származású, addig az osztrák hadseregben szolgáló katonatisztek vették át a város irányítását. 1500 katonával elfoglalták a városházát, a pályaudvart és a főpostát, Galícia kormányzóját letartóztatták, és ki akarták kiáltani az Ukrán Köztársaságot. A lengyelek azonban nem akarták, hogy városuk ukrán kézre kerüljön, hiszen ők is jogot formáltak rá. A lwówi lengyelek Krakkóból és Przemyslből kaptak segítséget. Harcuk eredményes volt, 1918. november végén az ukrán csapatok elhagyták a

várost. Néhány év múlva azonban lengyel–orosz konfliktus robbant ki, mivel Szovjet-Oroszország nem akarta elismerni az új lengyel állam keleti határait. A lengyel csapatok 1920-ban elfoglalták Kijevet és Belorusszia egy részét is, ekkor az ukránok már a lengyelekkel együtt küzdöttek a szovjetek ellen. Iszak Babel, aki a Vörös Hadsereg katonája volt, *Lovashadsereg* című művében írt a galíciai harcokról. Az orosz–lengyel háborút a rigai béke (1921) zárta le, így Lemberg ettől kezdve 1939-ig ismét Lwów – Lengyelország része lett. Ekkor a Molotov–Ribbentrop-paktum következményeképpen szovjet csapatok vonultak be a városba, s az egykori lengyel hivatalnokokat, a közigazgatási intézmények vezetőit és családtagjaikat, a rendőrséget és a katonatiszteket Szibériába deportálták. Sok lengyelt és ukránt kivégeztek vagy börtönbe zártak. Csak Lwów városában 8000 embert ölt meg az NKVD. A szovjet uralom elleni harcban a lengyelek és ukránok ismét egymásra ta-

láltak, közösen szervezték meg az ellenállást. Ezek után már az sem meglepő, hogy 1941-ben a várost elfoglaló német csapatokat a lakosság virágokkal fogadta, és mint felszabadítókat üdvözölte. Az 1944 júliusáig tartó német megszállás alatt a nácik elpusztították az összes zsinagógát és zsidó intézményt, de a város többi részét nem érte kár. Csak az egykori haszid zsinagóga maradt meg, amelynek épületében 1991-től zsidó kulturális központ működik.

A visszatérő szovjet csapatok ott folytatták, ahol korábban abbahagyták. Lviv lengyel lakosságát kitelepítették (vagy magától elmenekült), az ukrán nemzetre utaló szobrokat, műemlékeket, utcaneveket eltüntették. Ennek ellenére hatalmuk csak 1950-re tudták megszilárdítani. A várost, amelyet most már Lvovnak hívtak, nagy erőfeszítésekkel próbálták a szovjet gazdasági életbe integrálni. Nagyarányú iparosításba kezdtek, ezért a Szovjetunió távolabbi részeiről telepítettek be új munkacserét. Persze ezzel együtt a város ukrán jellegét is gyengítették. Ekkor épültek a belvárost körülvevő hatalmas, mára rendkívül lepusztult állapotban lévő lakótelepek.

1991-ben kiáltották ki Ukrajna függetlenségét. A mai Lvivnek már 829 000 lakosa van (2004-es adat), és kiterjedése több mint 155 négyzetkilométer. Az Európai Unió felé törekvő Ukrajna a jelek szerint felismerte a Lviv múltjában és földrajzi fekvésében rejlő lehetőségeket. Kétségtelenül ez a legnyugatosabb ukrán város, amelyre az új kormányzat is hangsúlyt fektet, és ami talán ennél is fontosabb, pénzt is áldoz rá. A városban járva mindenütt műemlék-felújításba botlunk. Az óvárosban számos kellemes, a Monarchia világát idéző kávézó nyílt, igyekeznek visszahozni az egykor örmény-, ruszin- és zsidónegyed hangulatát is. Szerencsére mostanában már a magyar turisták térképére is felkerült ez a kétségtelenül izgalmas és kellemes város. ■

